

Hvorfor en Glass/Steagall-bankopdeling ville løse finanskrisen og ødelægge Wall Street

En Glass/Steagall-bankopdeling vil fritage staten og skatteyderne for at skulle dække insolvente bankers spillegæld. Vi vil opdele bankerne i banker, der kun laver normal ind- og udlånsaktiviteter, og som vil have et statsligt sikkerhedsnet, og investeringsbanker a la Saxo-bank, der må leve på egen risiko. Realkreditlån skal igen adskilles fra bankerne og yde billige realkreditlån til kunderne i stedet for være en malkemaskine for bankerne. Der skal ikke længere være »banker, der er for store til at gå ned«, som får bail-out, i form af statslige bankhjælpepakker, eller bliver hjulpet af bail-in-aktioner, som den på Cypern, hvor bankerne får lov til at stjæle bankkundernes penge.

Indtil nu har finansverdenen og de ledende politikere rundt om i verden tilsyneladende intet lært af finanskrisen i 2007-2008. I stedet for at sanere finansverdenen gennem indførelsen af en Glass/Steagall-bankopdeling lod man finansverdenen fortsætte sine usunde aktiviteter, og nu er de spekulative bobler større end nogensinde. Finansverdenen kræver, at brutale nedskæringer og en konfiskering af befolkningens bankindeståender og liv skal redde bankerne ved den kommende krise, men det vil ikke blot være et afskyeligt og umoralsk folkemord: Finansboblerne er allerede blevet så

uhåndterligt store, at finanssystemet aldrig vil kunne reddes.

Man skønner, at den aktuelle globale størrelse af fordringer fra udestående derivater (investeringspapirer, der ikke giver ejerskab til fysiske værdier, men hævdes at afdække risiko gennem at spekulere i kursudviklinger etc.), der er blevet ophobet som et produkt af spekulativ, finansiel praksis, nu løber op i hundreder af billioner af dollar, ja måske endda billiarder. Selv når man sammenligner med det aktuelle, pålydende, globale BNP, der skønsmæssigt ligger på omkring 70 billioner dollars, bliver det umiddelbart indlysende, at denne gæld aldrig vil kunne betales. Det store flertal af disse udestående fordringer er af ren spekulativ karakter, med absolut ingen forbindelse til en legitim, nødvendig, produktiv økonomisk aktivitet.

At fortsætte med hjælpepakker til denne enorme boble af fordringer, der stammer fra spekulativ spilleaktivitet, oven i en kollapset og hastigt skrumpende realøkonomi, vil være det samme som hurtigt at skabe en hyperinflation som i Weimar-Tyskland i global skala, og en økonomisk krise som i den mørke Middelalder.

Glass-Steagall standser denne katastrofe. Ved at genindføre en adskillelse af kommerciel bankpraksis og investeringsbankaktivitet, opdeler Glass-Steagall de pågældende fordringer i to, klart adskilte kategorier: de legitime og de illegitime, idet sidstnævnte er langt større end de førstnævnte. Vi må derfor erklære, at staten ikke har noget ansvar for at tilbagebetale tab, der er fremkommet ved spekulativ virksomhed, idet vi således afskriver disse gældsposter for milliarder i statens regnskaber. Vi tvinger alle banker – også de systemisk vigtige storbanker, som i USA er JPMorgan Chase, Citigroup, Morgan Stanley, osv., og som i Danmark er Danske Bank, Nordea etc. – til at blive opdelt i to dele: de såkaldte »investeringsgrene« på den ene side, og almindelig, god gammeldags bankdrift på den anden side. Under Glass/Steagall-loven vil kun normale banker modtage

statsgaranti, mens »investeringshuse« ikke længere vil nyde godt af en sådan beskyttelse.

Selv hvis investeringshusenes billioner i udestående »aktiver« ikke ligefrem annulleres eller fjernes ved lov, så erklærer vi ganske enkelt, at denne gæld er deres egen, deres eget ansvar, og ikke statens og befolkningens. Ikke én eneste øre i nye hjælpepakker skal gå til at betale denne gæld og uden denne kunstige beskyttelse vil disse aktiver hurtigt fordampe. Vi bliver denne cancer kvit, og vort banksystem bliver ført tilbage til sin nødvendige og uundværlige funktion. Dette er, hvad den erklærede hensigt var med Franklin D. Roosevelts originale Glass/Steagall-Lov af 1933, og det er, hvad vi må gøre i dag.

Danmark behøver Glass/Steagall-bankopdeling

Selv om mange økonomer vil insistere på, at en streng Glass/Steagall-bankopdeling er i modstrid med den europæiske tradition for »universelle banker«, og derfor ikke hører hjemme i den danske eller europæiske andedam, så taler de imod bedre vidende. Bankkrisen i 2007-2008 truede nemlig både Danmark og de fleste andre europæiske lande på selve vor økonomiske og finansielle eksistens.

Derfor nedsatte det danske folketing Rangvid-kommissionen for at undersøge, hvad der gik galt, og hvad man kan gøre for at forhindre en senere gentagelse, men desværre turde kommissionen ikke rette det kritiske blik mod selve det nuværende system. Derfor kom kommissionen ikke op med de tiltag, som f.eks. en Glass/Steagall-bankopdeling, der for alvor fjernerne truslen fra et finanssystem, der er gået amok. Et mindretal i kommissionen anfører i den endelige rapport, at man burde se på en tvangsopdeling af banker for at undgå banker, der er for store til at gå ned, og at man burde se mere på den rolle, bankerne havde spillet, i at skabe

krisen. Desværre fik disse kritiske røster ingen ørenlyd for deres ønsker. For nylig er man i stedet i Folketinget blevet enige om en bankaftale for de såkaldte SIFI-banker (banker der er så store, at de udgør en systemisk risiko for Danmark), men selv, når den er fuldt gennemført i 2022, fjerner den ikke faren for bankkrak, der kan vælte realøkonomien. Man tillader nemlig stadig bankerne at give sig af med næsten hvad som helst, og dermed er der ingen grænser for, hvor meget bankerne kan tabe. De finansielle værdier, bankerne mener sig at eje, kan når som helst fordampe som dug for solen, hvis tilliden i finansverdenen forsvinder.

Imens forsøger EU, i lighed med Obama-administrationen i USA, at gennemføre lovgivning, der vil sikre bankernes overlevelse gennem indførelse af »bail-in« (se side 4-5), en konfiskering af bankkundernes penge, som det skete i Cypern. Samtidig vil man forsøge at nationer kan beskytte sig imod, at deres bankkunder og skattebetalere kommer til at hæfte for bankredningerne, gennem at indføre en europæisk bankunion og et fælles banktilsyn. På den måde ville vi alle hæfte solidarisk for alle tab, der finder sted et eller andet sted i bankunionen. En skræmmende tanke, der bør medføre, at vi i Danmark under ingen omstændigheder tilslutter os et fælles banktilsyn eller en bankunion.

Den danske bankverden bør ikke længere være stedet, hvor man tjener hurtige penge på penge, men være en servicefunktion for realøkonomien. Derfor skal vi også, som en del af bankopdelingen, udskille realkreditselskaberne fra bankerne, så realkreditselskaber igen kan tjene kundernes behov for en billig finansiering af deres boligkøb – i stedet for at være en mellemmand, der sikrer, at bankerne tjener så meget som muligt på deres kunder.

Fra produktion til spekulation

I årtier har der fundet et skifte sted væk fra fysisk produktion og investering i infrastruktur og over til finansiel aktivitet for dennes egen skyld – og som i stigende grad er frakoblet enhver tilknytning til den fysiske realøkonomi. Finansverdenens finansielle kannibalisme betød, at nye kilder til likviditet måtte findes, og det fik man med den gradvise afskaffelse af den amerikanske Glass/Steagall-lovs adskillelse mellem normal bankaktivitet og finansverdenens spekulationsforretninger. Det begyndte for alvor i 1984, da Alan Greenspan, der dengang var ansat i J.P. Morgan-banken, skrev en pjece med titlen »Glass-Steagall genovervejet«.

Han fortsatte sin kampagne imod Glass/Steagall da han blev formand for Federal Reserve, hvor nøgleelementer i Glass-Steagall-loven konstant blev udhulet. Det endelige opgør med loven begyndte så i 1998, da Travelers Insurance fusionerede med Citibank, en fusion, der ville have været ulovlig under Glass-Steagall. Greenspan udstedte en midlertidig undtagelse for at få fusionen gennemført, og dernæst førte Wall Street en afpresnings- og intimideringskampagne imod kongresmedlemmerne og præsident Clinton, der endte med vedtagelsen af Gramm-Leach-Bliley-loven af 1999, som endegyldigt ophævede Glass-Steagall.

1999-loven skabte en ny klasse af »finansielle holdingselskaber«, der havde bemyndigelse til at tegne og sælge forsikringer og værdipapirer, udføre kommercielle og investeringsmæssige bankfunktioner, købe og sælge »derivater« og andre eksotiske instrumenter, samt befatte sig med andre spekulative aktiviteter. Denne lov var et skelsættende øjeblik i den udvikling, der førte til den aktuelle, generelle sammenbrudskrise af ikke blot USA's, men af hele den transatlantiske verdens finanssystem. Den legaliserede sofistikeret hasardspil og anbragte det under statslig

beskyttelse og garanti, der således tillod en akkumulering af en hidtil uset boble af fiktiv gæld. Gæld, som bankerne aldrig ville have påtaget sig, hvis ikke de havde vidst, at staten ville dække deres potentielle tab. Til sidst bristede boblen, og det gamle, nationaløkonomiske system døde i 2007.

De finansielle hjælpepakker, som USA's kongres, med truslen om udsigt til uro i gaderne, bankkrak og endog undtagelsestilstand hængende over hovedet, efterfølgende vedtog i 2008, indledte en ny, økonomisk tidsalder, der medførte, at den amerikanske stat nu var blevet kautionsgarant for hele banksektoren. Det samme blev tilfældet i EU, hvor staterne hver for sig udstedte en universel garanti for alle bankerne – en garanti, der i Danmark lød på intet mindre end 4.200 mia. kr. Det blev en udbredt opfattelse, at bankvirksomhed er det samme som økonomien, skellet mellem suveræn regeringsudøvelse og udøvelse af bankvirksomhed blev udvisket.

Lige siden disse hjælpepakker har vi befundet os i en accelererende, generel sammenbrudskrise, som vi nu ser kulminere i budgetunderskud, der tvinger stater, regioner og byer til at gå fallit. Man fortæller så folkevalgte parlamentarikere, at de må gennemføre en politik, der slår deres eget folk ihjel, for at betale gæld, som finansverdenen egentlig var ophav til. Medlemmer af EU-kommissionen diskuterer allerede privat nødvendigheden af at begrænse gennemsnitslevetiden til 66 år (!), og ved en senatshøring den 10. oktober erklærede formanden for Den amerikanske Bankforening ABA, Frank Keating, at man burde indføre en aftrapning i de statslige tilskud til pensionister, efterhånden som de blev ældre, så de enkelte pensionister ikke belastede statens finanser for meget. Glass-Steagall burde aldrig være blevet ophævet!

USA genfinder Glass-Steagall

Efter at den amerikanske økonom Lyndon LaRouche i 2007 advarede om finanssystemets umiddelbart forestående sammenbrud, er han i stigende grad blevet midtpunkt for kræfter, der arbejder for en genindførelse af Glass-Steagall. Tre år efter finanskrisens udbrud i 2007 fremlagde den demokratiske senator Maria Cantwell sammen med den republikanske senator John McCain et tillæg, der ville have genindført Glass-Steagall, til den Dodd-Frank-lov, der blev udarbejdet for at håndtere lignende fremtidige kriser i bank- og finansverdenen – og som er blevet rollemodellen for de banktiltag, bl.a. EU arbejder med. LaRouche anførte en kampagne til støtte for Cantwell-McCain-lovtillægget, men til trods for, at loven havde rigeligt med stemmer til at blive vedtaget i Senatet, kom der et direkte indgreb fra Det hvide Hus og Wall Street, der forhindrede, at forslaget kom til afstemning i Kongressen. Der blev så i stedet fremlagt et alternativt lovforslag, kendt som »Volcker-reglen«, hvis specifikke formål var at blokere for en sådan genindførelse af Glass/Steagall.

Ikke alene gjorde den amerikanske Dodd-Frank-lov ikke en ende på muligheden for finansielle hjælpepakker, men introducerede også, under dække af at ville fremme »finansiel stabilitet« og »beskytte den amerikanske skatteborger ved at gøre en ende på bankhjælpepakker«, bail-in! Bail-in var det, som indskydere i Cyperns to største banker vågnede op til i marts måned 2013, da deres bankindeståender dels blev konfiskeret og båndlagt. De personer eller virksomheder, der havde mere end 750.000 kr. på deres konto, mistede 40 % af de overskydende indeståender. Det betød, at mange små og mellemstore virksomheder efterfølgende gik bankerot eller var tvunget til at fyre ansatte.

I USA vedtog man Dodd-Frank-loven, der i kapitel II angiver de legale retningslinjer for bail-in gennem Den lovformelige

Likvidationsmyndighed, OLA, som tillader »globale, systemisk vigtige, finansielle institutioner« (G-SIFI'er) at forblive åbne og operative, på direkte bekostning af deres kreditorer og indskydere. Ifølge både Paul Callelo, tidl. chef for Credit Suisses investeringsbank, og Wilson Ervin, tidl. chef for Credit Suisses risikoafdeling, »tilbyder bail-in en effektiv, ny måde at rejse ny kapital til finansinstitutionerne på, idet bankens egne penge [læs: dine penge!] anvendes, snarere end skatteborgernes.«

Planer om at rejse ny kapital til G-SIFI'erne ved hjælp af indskyderkonti var blevet diskuteret så tidligt som i slutningen af 1990'erne, men verden blev ikke præsenteret for denne »Plan B«, før man havde gennemført den første, dramatiske prøve kørsel i Cypern. Kort tid efter den cypriotiske bail-in bekræftede Jeroen Dijsselbloem, præsident for Eurogruppen, at beslaglæggelsen af bankkontiene i Cypern var »skabelonen« for håndteringen af fremtidige finanskriser. En skabelon, der går hånd i hånd med EU's planer om en bankunion og fælles banktilsyn, der kan sikre, at de deltagende lande og deres bankkunder i fællesskab hæfter for de kommende bankredninger. Noget der blev understreget på en konference i London den 11. marts 2013, hvor Vitor Constancio, vicepræsident for Den europæiske Centralbank, ECB, forklarede, at bail-in-mekanismen er et centralt element i Eurolands planlagte bankunion.

Det, man i øjeblikket er i færd med at gøre, er nøjagtig det modsatte af det, Franklin Roosevelt gjorde, da han var konfronteret med en lignende krise i 1932-33, pga. førende storbankers massive insolvens grundet tøjlesløs spekulation. Roosevelt forstod, at gæld, der var frembragt gennem spekulation, og som ingen relation havde til den produktive økonomi, ikke havde nogen egentlig værdi for økonomien og ikke gjorde sig fortjent til statsstøtte. Ved at adskille finanssektoren fra realøkonomien (som blev nedfældet i Glass/Steagall-loven) var Roosevelt i stand til at starte med

en ren tavle og dels dirigere kredit over til nødhjælp, for at formilde de menneskelige og sociale konsekvenser af den finansielle krise, og dels til specifikke projekter, der havde varig betydning for økonomien.

I dag insisterer Obama-administrationen, IMF, EU og ECB på at likvidere nationernes borgere og deres fysiske økonomi for at bevare de finansielle »værdier«. De fysiske virkninger af denne politik kan ikke komme som en overraskelse for nogen. De må derfor være overlagte og rækker langt ud over banksektoren. De betyder en kraftigt faldende levestandard og markant øget dødelighed for store dele af de berørte befolkninger på samme måde som Hitlers koncentrationslejre (inden de fik til formål at gasse uønskede befolkningsgrupper ihjel) ikke blot skaffede billig arbejdskraft til krigsindsatsen, men også førte til en kraftig reduktion i de indsattes levetid.

Poeten Manuel Alegre, der tidligere var næstformand for Portugals Socialistparti og to gange stillede op som præsidentkandidat, skrev rammende om det igangværende økonomiske sammenbrud i Europa:

»Vi er som hine fanger i koncentrationslejrene, der lever i den illusion, at deres tid måske endnu ikke er kommet, mens andre allerede blev stillet i kø til gaskamrene. Der er intet hagekors at se; ingen soldater brøler befalinger; sætningen 'Arbeit macht frei' er endnu ikke dukket op over indgangen til vort land. Men ... de behøver hverken invadere eller bombe os. De afsiger en kendelse og udsletter et land. ... Jeg kan ikke holde op med at føle mig som en cypriot. Jeg var overbevist om, at vi hørte til Den europæiske Union, et projekt om fælles velstand mellem ligeværdige og suveræne stater. Men Cypern, efter Grækenland og, i en vis forstand, også efter os selv, får mig til at indse, at dette Europa er et bedrageri. Det er ikke længere et projekt for fred og frihed; det er begyndt at blive en totalitær trussel med det mål at forarme os stater i Syden og gøre os til slaver.«

Glass/Steagall lovforslag i USA's kongres

Siden 1999 har amerikanske banker (og noget lignende er i dag tilfældet i de fleste andre lande) kunnet anvende almindelige bankindeståender og aktiver til at fremme handelen med værdipapirer på derivatmarkedet. Det var boblen på dette marked, der fik systemet til at eksplodere og medførte de amerikanske bankers bankerot i krakket i 2007-2008.

Fordi bankernes normale ind- og udlånsaktiviteter og deres spekulative aktiver er så kraftigt sammenblandet, var regeringen tvunget til at beskytte aktiverne i de banker, der foretager risikable satsninger, gennem en nærmest evighedsproces med hjælpepakker til bankerne og opkøb af giftige gældspapirer.

Det aktuelle lovforslag i USA's Repræsentanternes Hus, »Lov om at Bevæden til Klog og Fornuftig Bankpraksis af 2011«, H.R. 1505, sikrer en adskillelse af normal bankaktivitet og spekulative aktiviteter efter de retningslinjer, der blev udstukket i USA's Banklov af 1933, den såkaldte »Glass/Steagall-lov«. Lovforslaget påbyder følgende:

1. Kommercielle bankinstitutioner har ét år til at skille sig af med alle inesteringsbankenheder, hvor der ikke må forekomme nogen sammenblanding med hensyn til ledelse eller ejerskab mellem kommercielle og investeringsbankenheder.
2. Kommercielle banker er udelukket fra at anvende mere end 2 % af deres kapital til udstedelse, salg eller distribuering af værdipapirer (undtaget er visse begrænsede typer af værdipapirer).
3. Kommercielle banker er udelukket fra at udlåne deres

kommercielle bankindeståender til sådanne foretagender, der beskæftiger sig med udstedelsen og omsætningen af værdipapirer.

4. Ingen værdipapirer med lav, eller potentiel lav, værdi kan af en bank anbringes i dennes statsgaranterede, kommercielle bankenheder.

5. H.R. 129 tilføjer en yderligere forholdsregel, der ikke findes i den oprindelige lov af 1933, og som siger, at Glass/Steagall-loven har forrang med hensyn til regulering af bankerne, med præcedens i kendelse af 1971, Investment Company Institute mod Camp.

Glass-Steagall gennemtvinger en adskillelse af kommercielle banker og investeringsbanker, den gør en ende på den absurde forpligtelse over for banker, der er for store til gå ned, ændrer bankhjælpepakkerne, hvor staten indfrier giftig og uordentlig gæld, og vil stoppe den voksende fare for finanskrise.

International opbakning

Schiller Instituttet har gentagne gange sat Glass/Steagall på dagsordenen i Danmark, senest på Folkemødet på Bornholm i juni (se <http://www.schillerinstitut.dk/drupal/node/910>) og på Folketingets kulturnat den 11. oktober, men ingen af Folketingets partier har endnu fremsat et lovforslag for bankopdelingen, i modsætning til en lang række andre europæiske lande:

I Schweiz, Europas næststørste finanscentrum, har parlamentets førstekammer netop vedtaget tre resolutioner for en Glass/Steagall-bankopdeling med klare flertal, og man er i gang med at forberede krav om en folkeafstemning, for at sørge for, at bankopdelingen bliver en realitet. I Italien har flere forskellige partier fremsat lovforslag om en Glass/Steagall-

bankopdeling i både senatet og deputeretkammeret. I såvel Sverige som Island har lignende lovforslag været til debat. Selv i Storbritannien, der huser City of London, verdens vigtigste finanscenter, som er centrum for det globale anglo-hollandsk-styrede, privatkontrollerede finanssystem, er der, med finansavisen Financial Times i spidsen, et voksende krav om en Glass/Steagall-bankopdeling.

I USA, Glass/Steagall-lovgivningens ophavsland, er det i mellemtiden blev tidens varmeste emne. En lang række økonomer og samfundsdebattører har meldt sig ind i debatten for Glass/Steagall, inklusive Sandy Weill, den tidligere chef for Citigroup der oprindeligt var en drivende kraft i at få ophævet Glass/Steagall-loven. En mobilisering fra LaRouche-kampagnen har medført, at halvdelen af alle delstatskongresserne nu har introduceret resolutioner til støtte for en genindførelse af Glass/Steagall, og i Washington har Marcy Kapturs lovforslag i Repræsentanternes Hus nu 75 medstillere fra såvel det demokratiske som republikanske parti, og der er fremsat to lovforslag i Senatet.

Støttebreve og appeller til kongressen er væltet ind fra Europa og hinsides med indtrængende opfordringer om en hurtig genindførelse af Glass-Steagall, der ville have gennemslagskraft til at transformere hele den transatlantiske dynamik. Den 16. oktober indrykkede LaRouchePAC en annonce i Washingtonavisen The Hill, med 40 underskrifter af folkevalgte repræsentanter, fagforeningsfolk og andre prominente personer, der opfordrede kongressen til omgående at følge op på successen med at stoppe krigen imod Syrien ved at genindføre Glass/Steagall, så man kan stoppe Wall Streets krig imod den amerikanske befolkning.

LaRouche-kampagnen forsøger at få den hurtigt voksende utilfredshed i den amerikanske befolkning og den voksende erkendelse af, at Obama er en afgørende del af problemet, kanaliseret over i vedtagelsen af Glass/Steagall og afsættelsen af Obama. Det er blevet langt mere sandsynligt

efter det store sammenstød mellem præsident Obama og Kongressen – i forbindelse med finansloven for 2013-2014 og nødvendigheden af at hæve det amerikanske låneloft – for Obama afslørede i forbindelse med forhandlingerne, at han er særdeles villig til at lave nedskæringer i Social Security (en folkepension, som ansatte indbetaler til), Medicaid (statstilskud til medicin) og Medicare (statstilskud til læge- og hospitalsbehandling). Det fik mange demokrater, der indtil nu har forsvaret Obama og hans politik, til at forstå, at han er en afgørende medspiller i Wall Streets forsøg på at fjerne disse sociale ordninger.

Richard Trumka, formanden for den største amerikanske fagforening AFL-CIO, holdt en tale i Las Vegas den 21. oktober, hvor han kraftigt advarede Washingtons politikere imod at skære i disse programmer: »Ingen politiker, jeg er ligeglad med fra hvilket parti, vil slippe af sted med at skære i Social Security, Medicare- eller Medicaid-tilskuddene. Glem det«. Han advarede derefter potentielle Obama-medløbere direkte: »Denne advarsel tæller dobbelt for demokrater. Vi vil aldrig glemme. Vi vil aldrig tilgive. Og vi vil aldrig holde op med at arbejde for at gøre slut på jeres karrierer.«

Det afgørende spørgsmål er, hvorvidt kasinobankerne eller befolkningen skal overleve. De, der vælger at redde befolkningen, har intet andet valg end at smide det nuværende, bankerotte system over bord og satse på løsningen med Glass-Steagall, kreditsystem og store infrastrukturprojekter. I modsat fald vil vi se et accelererende sammenbrud af den fysiske økonomi med massearbejdsløshed og voksende armod, massive offentlige nedskæringer, der smadrer sundhedsvæsenet og den almene velfærd. Dødeligheden vil som et resultat stige kraftigt i befolkningen, og de tilbageværende virksomheder vil lide kraftigt under en kollapsende økonomi. Konsekvenser, som allerede kan ses i Grækenland, Spanien, Portugal og Cypern, og som vil udbredes til hele EU og USA, hvis vi ikke skifter kurs. En Glass/Steagall-bankopdeling og et farvel til

finansspekulationens tidsalder er det første skridt på vejen ud af dette mareridt for Danmark, EU, USA og resten af verden.